

זו, והתברר שמיתת בני יהודה היתה מטעם אחר, ולא בגלל נישואיהם לתמר; ולכן מעתה "לא פסק" מלהיות עמה¹¹⁷. (לקו"ש ח"ה ע' 188 ואילך)

לא

וַיֹּאמֶר מָה הָעֶרְבוֹן אֲשֶׁר אָתָּן לָךְ וַתֹּאמֶר חֹתְמִי וּפְתִילִיךָ

(ל"ח, יח)

"חותמך ופתילך - 'עזקתך ושושיפך', טבעת שאתה חותם בה ושמלתך שאתה מתכסה בה" (רש"י)

צריך ביאור:

א) מדוע נקט הכתוב בלשון רמז "חותמך ופתילך", ולא במפורש "טבעתך ושמלתך"?

ב) מה פשר האריכות בדברי רש"י "טבעת שאתה חותם בה ושמלתך שאתה מתכסה בה" (ולא בקיצור ובפשטות - "טבעת שחותמים בה"¹¹⁸ ושמלה שמתכסים בה")?

ויש לומר:

מאחר שכוונתה של תמר היתה להבטיח שיהודה יעמוד בדיבורו, מובן שלא ביקשה ממנו חפצים סתם, אלא דוקא כאלה שהם יקרים לו במיוחד.

ולכן לא ביקשה תמר טבעת ושמלה סתם, שהם חפצים נפוצים שאינם יקרים ליהודה במיוחד; היא ביקשה דוקא את "חותמך" - "טבעת שאתה חותם בה", חותמו המיוחד של יהודה¹¹⁹, ואת "שמלתך שאתה

117. בהמשך לזה - ראה לקמן ביאור לג.

118. כלשון הרד"ק.

119. והטעם לכך שפירש רש"י שהכוונה היא לטבעת שיש בה חותם, ולא לחותם רגיל - משום שאין סיבה להניח שיהודה לקח עמו חותם כשהלך לגזוז את צאנו, וגם אם לקח - לא היתה תמר יכולה לדעת על כך.

מתכסה בה" – לא הבגד הרגיל שלובשים הכל, אלא בגד מיוחד שלבש יהודה לאות חשיבות.

ולכן נקטה תמר בלשון "פתילך" – כדי להדגיש שמדובר בבגד מיוחד הקשור ליהודה ("פתילך" – "מלשון 'צמיד פתיל', חיבורים" ¹²⁰), והמבטא את גדולתו וחשיבותו ¹²¹.
(לקו"ש חט"ו ע' 331 ואילך)

לב

וַיֹּאמֶר יְהוָה הוֹצִיאוּהָ וְתִשְׂרֹף (לח, כד)

"בתו של שם היתה, שהוא כהן, לפיכך דנוה בשריפה" (רש"י)

הקשה הרמב"ן: הרי דין שרפה בבת כהן הוא רק במקרה שזנתה כשהיא ארוסה או נשואה, כפי שפירש רש"י עצמו על הפסוק ¹²² "ובת איש כהן כי תחל לזנות... באש תשרף"; מדוע איפוא נידונה תמר לשרפה, והרי היתה פנויה באותה שעה ¹²³ ?

יש מפרשים ¹²⁴, שבית דינו של שם גזרו שגם פנויה שזנתה תיענש במיתה ¹²⁵ (והסיבה לכך שרש"י מדגיש שהיתה "בת כהן" היא כדי לבאר מדוע דנו אותה בשרפה ולא במיתה אחרת).

120. פרש"י ויצא ל, ח.

121. ובכך מתורצת קושיית הרמב"ן "ואינו נכון שיתן שמלתו וילך ערום ממנה", כי שמלה זו לא היתה הבגד היחיד שלבש, אלא בגד מיוחד שלבש כאות וסימן לגדולה ולחשיבות.

122. אמור כא, ט.

123. יש מפרשים (רד"ק כאן), שבאותם ימים היתה שומרת יבם נחשבת כאשת איש, ולכן אם זנתה דנו אותה לשרפה. אבל בדרך הפשט לא חל על תמר דין שומרת יבם, שהרי אילו היה כן, כיצד המשיך יהודה להיות עמה ("ולא יסף עוד לדעתה" – "לא פסק" (לקמן פסוק כו ובפרש"י)) גם לאחר שנודע לו שהיא תמר? וראה הסברת הענין בביאור הבא – ביאור לג.

124. רא"ם, ועוד במפרשי רש"י.

125. ע"ז לו, ב.